

OKOPCIAŁY (14) *part praet act*

Oba o oraz a jasne (w tym w drugim o Mącz 171c błędne znakowanie).

sg m N okopciały (8). ◇ [f G okopciał(e)j.] ◇ n N okopciało (1) [może av]. ◇ pl N subst okopciał(e) (3). ◇ D okopciałym (1). ◇ I f okopciał(e)mi (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w. s.v. okopcieć.

1. Pokryty sadzą, okopcony, pociemniały od brudu, brudny; fumosus Mącz, Modrz, Cn; fuliginosus, fumidus Mącz, Cn; fuligineus, niger fuligine Cn (11) : Fumosae imagines. Stare okopciałe obrazy Mącz 139b 139b [2 r.] 171c, 306d; Abowiem ząwždy tego zá chędośzłego maią co siedzi między okopciałemi ściánami á nie vbruka sie/ niżli tego co siedzi zá kobiercy álbo zá oponámi w brudney kofzuli. *RejZwierc 17; PaxLiz D3.*

W połączeniu szeregowym (1): Vźrzał [...] dziwnego człowieká [...]. Brudny/ czarny by Murzyn/ łzpetny/ okopciały *RejWiz 158.*

Przysłowie: Bo naydziełz tego wiele czo sie z wirzchu pięknie świeci/ ále wewnątrz będzie bárzo okopciało. *RejZwierc 138.*

[Szereg: »okopciały i plugawy«: Trafiło się że raz wśzedł do okopciały y plugáwey łąźnie *PlutBBud D4.*]

Przen: Stary, przestarzały (2) : Ten wierzyk wkázuie/ że dzielność godnego w Rzeczypospolitey Człowieká czyni/ á nie rod/ áni okopciałe náłze Herby. *OrzRozm P3;* Coż tedy będą czynić Niemcy? czyli więcey będą folgować okopciałym reiełtrom á zbotwiałemu pápirowi/ [...] niżli potrzebam ták Polakow iáko y Prułow? *ModrzBaz 106.*

2. Ciemny, czarny; anthracinus, carbonarius, furvus, niger, pullus Mącz (3) : Furvus, id est nigrum et atrum Festus, Okopciały/ czarny. Mącz 141b; Pullus, Podpołały/ okopciały/ czárnáwy Mącz 331a, 11b; **[Mogąc być we mnie [= w kominie] sadze okopciałe:** Aleć i u was perfumy spróchniałe. *Otwin(?)Erot 140].*

a. [Ciemnoskóry: ci się dadzą na łóżach [...] czterem okopciałym więźniom nosić, [...] a dwoje pacholąt, też czarnych, za nim [...]. Choć ten sam rodzaj jest czarny [...], jednak je pojmują Portugalczycy. I od nich się rodzą dzieci okopciałe [*kopia z XVII w.*] *PawłList 178.*]

Cf OKOPCIEĆ

LWil (i KŁ)